2024/2380

10.10.2024 г.

РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2024/2380 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 11 април 2024 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за финансовата 2022 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за финансовата 2022 година,

— като взе предвид член 100 и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0095/2024),

А. като има предвид, че Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC) (съвместното предприятие) със седалище в Люксембург е създадено през октомври 2018 г. за периода до 31 декември 2026 г. ([1]);

Б. като има предвид, че през май 2021 г. Съветът прие нов учредителен регламент, с който удължава периода на действие и разширява правомощията на съвместното предприятие по многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021 – 2027 г. до 31 декември 2033 г. ([2]);

В. като има предвид, че новата работна програма за 2021 г. и 2022 г., включваща нови дейности и финансиране, както е посочено в новия учредителен регламент, беше приета от управителния съвет на съвместното предприятие едва през декември 2021 г. и че това забави изпълнението на дейностите, разработването на действия по вътрешен контрол и набирането на персонал;

Г. като има предвид, че съвместното предприятие е публично-частно партньорство, което дава възможност за обединяване на ресурси от Съюза, участващите държави и членовете от частния сектор за разработването и внедряването на високопроизводителни изчислителни технологии в Европа;

Д. като има предвид, че членове на съвместното предприятие са ЕС, представляван от Комисията, участващите държави и три членове от частния сектор, представлявани от Европейската технологична платформа за високопроизводителни изчислителни технологии (European Technology Platform for High Performance Computing), Сдружението за популяризиране на стойността на големите информационни масиви (Big Data Value association) и Европейския консорциум за квантова промишленост (European Quantum Industry Consortium);

Е. като има предвид, че съгласно Регламент (ЕС) 2018/1488 участващите държави и членовете от частния сектор бяха задължени да участват в административните разходи едва от 2024 г. нататък; като има предвид, че това беше отменено съгласно новия Регламент (ЕС) 2021/1173 и че от август 2021 г. административните разходи се покриват от финансовите вноски на Комисията от името на Съюза (по програма „Хоризонт 2020“ и Механизма за свързване на Европа 1);

Ж. като има предвид, че по МФР за периода 2021 – 2027 г. съвместното предприятие получава значително повече средства от програмите „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и Механизма за свързване на Европа, за да подкрепи придобиването и развитието на високопроизводителни изчислителни технологии и квантови компютри, както и модернизирането и експлоатацията на инфраструктурите за суперкомпютри;

З. като има предвид, че с цел постигане на по-голяма прозрачност съвместното предприятие следва да оповестява в своите годишни отчети съответните данни относно вноските на своите членове на програмно равнище; като има предвид, че за всяка програма, по която те извършват дейност, съвместното предприятие следва да представя цялата съответна информация, предоставена от членовете, по категории членове до края на годината, включително законоустановените целеви нива за вноските, определени за съответната програма, размера на получените вноски и размера на правните задължения; като има предвид, че съвместното предприятие следва да продължи да подобрява прозрачността;

([1]) Регламент (ЕС) 2018/1488 на Съвета от 28 септември 2018 г. за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (ОВ L 252, 8.10.2018 г., стр. 1).

([2]) Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета от 13 юли 2021 г. за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1488, (ОВ L 256, 19.7.2021 г., стр. 3).

Общи бележки

1. отбелязва, че в доклада на Сметната палата („доклада на Палатата“) се констатира, че годишните отчети на съвместното предприятие за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията; отбелязва в допълнение, че според доклада на Палатата операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти;

2. приветства целта и ролята на съвместното предприятие за развитието на екосистема за суперкомпютри в Европа;

3. отбелязва обаче, че Палатата е оценила риска за законосъобразността и редовността на процедурите за набиране на персонал като среден за съвместното предприятие, поради необходимостта от бързо набиране на голям брой служители, за да изпълни то разширените си правомощия и дейности по МФР за периода 2021 – 2027 г.;

4. отбелязва освен това, че рискът, свързан с оперативните разходи на съвместното предприятие по договорите, е оценен като среден, поради сложните процедури за възлагане на обществени поръчки за договори с висока стойност;

Бюджетно и финансово управление

5. отбелязва, че през 2022 г. ([3]) наличният бюджет за плащания е възлизал на 629,9 милиона евро (348,2 милиона евро през 2021 г.), а наличният бюджет за поети задължения е възлизал на 1 374,5 милиона евро (753,4 милиона евро през 2021 г.); отбелязва, че в наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година;

6. отбелязва, че Палатата категоризира риска за управлението на бюджета като среден поради сложния и продължителен процес на придобиване на суперкомпютрите;

7. отбелязва, поради дългото време за производството на суперкомпютри, ниската степен на изпълнение както на оперативните бюджетни кредити за поети задължения, така и на оперативните бюджетни кредити за плащания за 2022 г. – съответно 79 % и 24 % (2 % и 47 % през 2021 г. ([4])) – и на административните бюджети – 45 % за бюджетните кредити за поети задължения за административни разходи и 37 % от бюджетните кредити за плащания за административни разходи;

8. отбелязва рисковете за изпълнението на програмата поради възможността съвместното предприятие да не постигне минималните целеви вноски от членовете от частния сектор до края на програма „Хоризонт 2020“; разбира, че според съвместното предприятие по-ниските равнища на изпълнение се обясняват с ангажирането на участващите държави;

9. отбелязва, че през 2022 г. съвместното предприятие е усвоило едва 45 % от своите бюджетни кредити за поети задължения за административни разходи и 37 % от бюджетните кредити за плащания за административни разходи, отчасти поради частичното изпълнение на плана си за набиране на персонал за 2022 г. и поради непреразпределянето на значителни суми неизползвани бюджетни кредити за плащания от предходни години при планирането на бюджета за 2022 г.; разбира, че късното приемане на новия учредителен регламент на съвместното предприятие направи невъзможно постигането на амбициозния план за набиране на персонал;

10. изразява съгласие с Палатата, че съвместното предприятие следва да изготви план за действие със срокове за приключване на проектите, одобрени в предходните периоди на МФР;

([3]) Общият бюджет включва оперативен бюджет (използван за финансиране на избрани проекти) и административен бюджет (използван за финансиране на дейностите на програмната служба) – Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г.

([4]) Много ниската степен на усвояване на бюджетните кредити за поемане на задължения ва оперативния бюджет за 2021 г. се дължи до голяма степен на забавеното стартиране на съвместното предприятие по МФР за периода 2021 – 2027 г. и на прехвърлянето на средства в размер на 700 милиона евро от Комисията и участващите държави към съвместното предприятие през декември 2021 г.

11. изразява загриженост, че Палатата е оценила като недостатъчна информацията относно вноските на членовете на програмно равнище;

12. отбелязва, че в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г. размерът на признатите вноски по категории членове (ЕС и членове от частния сектор) се различава значително, защото паричните вноски от ЕС се валидират и признават, когато се плащат на съвместното предприятие в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране на направените и декларирани разходи за изпълнението на проекта; изразява загриженост, че разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е разгледана достатъчно в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., и би могла да бъде подобрена в бъдеще чрез предоставяне на информация за правните задължения на членовете на съвместното предприятие в края на годината, по-специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ; приветства ангажимента на съвместното предприятие да разгледа изцяло този въпрос в годишните отчети за следващата година;

13. призовава съвместното предприятие да оповестява важна информация за вноските на членовете на равнището на програмата, която е от съществено значение за добрата комуникация относно постиженията на съвместното предприятие в края на годината; отбелязва по-специално, че съвместното предприятие не е извършило сравнение на вноските, получени от всяка категория членове до края на годината по всяка програма, със законово определените целеви нива за вноските, определени за съответната програма;

14. изразява загриженост във връзка с констатацията на Палатата, че членовете от частния сектор няма да постигнат минималната си цел за принос в края на изпълнението на програмата ([5]);

15. приветства факта, че в края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска от Съюза за оперативни дейности от 526 милиона евро по споразумения за безвъзмездна финансова помощ и договори по програми на „Хоризонт 2020“ и Механизма за свързване на Европа 1; отбелязва със загриженост, че от тази сума около 266,3 милиона евро (или 50,6 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени;

16. отбелязва, че в края на 2022 г. участващите държави са подписали договорни задължения в размер на 447,3 млн. евро за дейностите на съвместното предприятие по програма „Хоризонт 2020“ и по МСЕ 1; отбелязва, че във връзка с тези задължения те са декларирали финансови вноски в размер на 124,8 милиона евро за съвместното предприятие за предшествениците на суперкомпютрите с производителност от порядъка на екзафлопс ([6]), закупени от самото съвместно предприятие, и 38 милиона евро непарични вноски за оперативните разходи на доставчиците на хостинг; отбелязва в допълнение, че участващите държави са платили 48,2 милиона евро директно на изпълнителите на покупката на суперкомпютри с производителност от порядъка на петафлопс, които се закупуват съвместно от съвместното предприятие и участващите държави; отбелязва, че оставащата разлика между задълженията и декларираните вноски се дължи на това, че участващите държави признават и докладват своите разходи на съвместното предприятие едва когато подкрепяните от тях проекти по „Хоризонт 2020“ бъдат приключени;

17. отбелязва обаче, че в края на 2022 г. членовете на съвместното предприятие от частния сектор са поели задължения за и са докладвали непарични вноски в размер на едва 11 млн. евро (или 2,6 %) за проекти по програма „Хоризонт 2020“, което е значително под минималната цел от 420 милиона евро ([7]), която трябва да бъде достигната от тях до края на програма „Хоризонт 2020“; отбелязва, че Палатата установи, че настоящите механизми на съвместното предприятие за финансиране на дейности по „Хоризонт 2020“, свързани с безвъзмездна финансова помощ, позволяват на членовете от частния сектор да предоставят непарични вноски само за един вид проекти (за иновационни проекти, с ограничение до 30 % от разходите по проекта); отбелязва, че поради това механизмите за финансиране на съвместното предприятие не са успели да привлекат непарични вноски от членове от частния сектор до целевия размер, определен в учредителния регламент на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“;

18. изразява опасения, че значителното намаление на непаричните вноски от членовете от частния сектор за оперативни дейности на съвместното предприятие поражда риск за цялостното изпълнение на неговите съответни дейности от програма „Хоризонт 2020“;

([5]) За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие по програмите „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове по отношение на споразуменията за безвъзмездна финансова помощ и сключените договори.

([6]) Изчисленията с производителност от порядъка на екзафлопс се отнасят до изчислителни системи, способни да изчисляват най-малко ”1018 IEEE 754 двойно прецизни (64-битови) операции (умножение и/или събиране) в секунда; това е мярка за производителността на суперкомпютъра.

([7]) Минимална цел, определена в Регламент (ЕС) 2021/1173.

19. изразява съгласие с Палатата, че за да постигне целевите нива за вноските от членовете от частния сектор по МФР за 2021 – 2027 г., съвместното предприятие, въз основа на стратегически план за изпълнение на програмата, следва ежегодно да наблюдава отделните вноски от членовете от частния сектор;

20. отбелязва, че съгласно Регламент (ЕС) 2021/1173 ([8]) от съвместното предприятие се изисква да изпълнява проекти на стойност 7 милиарда евро, от които 3 милиарда евро следва да бъдат мобилизирани от участващите държави, а 900 милиона евро от членовете от частния сектор под формата на парични и непарични вноски; приветства това значително увеличение с около 1,4 милиарда евро в сравнение с предходната МФР; изразява съжаление обаче, че тъй като механизмите на съвместното предприятие за финансиране остават същите и за МФР за 2021 – 2027 г., съществува висок риск съвместното предприятие да не постигне целевото ниво за вноските от членовете от частния сектор съгласно новия учредителен регламент; призовава Комисията да направи повторна оценка на осъществимостта на настоящите целеви нива за вноските от членовете от частния сектор в новия учредителен регламент;

Обществени поръчки и персонал

21. изразява загриженост, че продължителният процес на съвместното предприятие за придобиване на суперкомпютри, който трябва да бъде в съответствие с Финансовия регламент на ЕС, е засегнал значително изпълнението на оперативния бюджет за 2022 г.; разбира, че забавянията от доставчиците на хостинг и проблемите с доставките на ключови компоненти също са допринесли за ниската степен на усвояване;

22. отбелязва, че по-ниското изпълнение на бюджета за оперативни задължения се дължи на факта, че съвместното предприятие не е могло да поеме важен глобален ангажимент, свързан със споразумение за хостинг на компютър с производителност от порядъка на екзафлопс, поради забавяния в процеса на преговори с участващата държава и консорциума, осигуряващ хостинга;

23. отбелязва освен това, че основните причини за ниската степен на изпълнение на бюджета за оперативни плащания са i) закъснения при завършването на предшествениците на суперкомпютрите с производителност от порядъка на екзафлопс, което е попречило на междинните плащания, свързани с безвъзмездните средства за оперативни разходи на съвместното предприятие; ii) закъснения при възлагането на обществени поръчки за суперкомпютри, които са попречили на свързаните с тях плащания по предварително финансиране; iii) отлагането за 2023 г. на поканата за представяне на предложения по МСЕ 2 относно хиперсвързаността поради необходимостта от предварително проучване; и iv) закъснения в декларациите на бенефициентите за разходи за текущи научноизследователски дейности;

24. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че Службата за вътрешен одит на Комисията (IAS) е извършила ограничен преглед на управлението на човешките ресурси на съвместното предприятие през 2022 г.; отбелязва, че във връзка с планирането на набирането на персонал в прегледа се посочва, че съвместното предприятие не разполага с документиран анализ на нуждите от ресурси въз основа на надеждна предварителна оценка на работното натоварване с цел по-добро приоритизиране на планираните назначения;

25. отбелязва, че в отговор на това през декември 2022 г. съвместното предприятие е разработило план за действие, който Службата за вътрешен одит счита за достатъчно добър;

26. отбелязва, че целта за наемане на служители в съвместното предприятие по МФР за 2021 – 2027 г. е определена в законодателните финансови обосновки, включени в предложението на Комисията за нов учредителен регламент ([9]); отбелязва освен това, че за усвояването на около 7 милиарда евро по МФР за периода 2021 – 2027 г. съвместно предприятие е получило допълнителни щатни бройки за 39 служители, които трябва да бъдат наети до 2023 г.;

27. отбелязва със загриженост, че до края на 2022 г. съвместното предприятие е наело само осем служители и 20 служители до средата на 2023 г. и следователно не е постигнало целта си за набиране на персонал за 2022 г. ([10]); отбелязва, че Палатата счита, че това положение е оказало отрицателно въздействие върху изпълнението на административния бюджет за 2022 г.; приветства обаче разпределението по пол на служителите в съвместното предприятие през 2022 г.;

([8]) Новият учредителен регламент отмени задължението участващите държави и членовете от частния сектор да участват в административните разходи.

([9]) COM(2020)0569.

([10]) Съгласно консолидирания годишен отчет за дейността за 2022 г. – 24 служители на пълно работно време, включително изпълнителния директор, към 31 декември 2022 г.

28. отбелязва, че делът на договорно наетите служители продължава да бъде висок – 70 % в края на 2022 г.;

29. подчертава, че липсата на ключов персонал би могла да окаже неблагоприятно въздействие върху непрекъснатостта на дейността на съвместното предприятие и постигането на неговите цели, особено като се има предвид високотехнологичният характер на неговите проекти и изискването за висококвалифициран персонал с много специфични познания;

Системи за управление и контрол

30. отбелязва, че за последващите одити на съфинансираните разходи по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията; отбелязва, че за съфинансираните разходи по „Хоризонт 2020“ (уравнявания и окончателни плащания) съвместното предприятие е отчело представителен процент грешки от 2,3 % и процент остатъчни грешки от 1,9 % ([11]);

31. призовава съвместното предприятие да включи специфични последващи одити за съфинансираните от МСЕ разходи за закупуване на суперкомпютри в своята система за вътрешен контрол; отбелязва освен това, че за програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.;

32. отбелязва, че според доклада на Палатата съвместното предприятие е извършвало ad hoc основани на риска предварителни проверки на рискови проекти и че то все още не е приложило структуриран основан на риска подход към предварителните проверки до края на 2022 г.; отбелязва по-специално, че съвместното предприятие не е привело предварителните проверки в съответствие с високорисковите фактори, установени чрез целеви оценки на риска; отбелязва освен това, че то също така не е разработило вътрешни практически насоки за извършването на основан на риска мониторинг, нито указания за използването от служителите на модула за управление на риска, който съществува в системата COMPASS ([12]);

33. изразява съгласие с Палатата, че съвместното предприятие следва да приложи структуриран, основан на риска подход към предварителните проверки, обхващащи относимите рискове, свързани с проектите и бенефициентите; изразява съгласие също така, че съвместното предприятие следва да разработи вътрешни практически насоки за извършването на основан на риска мониторинг на равнището на проектите и бенефициентите и за използването от служителите на модула за управление на риска, който съществува в системата COMPASS;

34. отбелязва със загриженост, че подробният анализ от Палатата на извадка от случаи на засилен мониторинг от страна на съвместното предприятие разкри няколко слабости, които са ограничили ефективността и ефикасността на мониторинга; отбелязва освен това, че в съвместното предприятие не са определени конкретни действия за контрол, свързани с установените рискове, или не е определен срок за тяхното изпълнение;

35. подкрепя оценката на Палатата, че съвместното предприятие следва да следи за това всички действия за засилен мониторинг да са придружени от конкретни контролни действия, насочени към установените рискове, и да се проследяват в рамките на определения срок;

36. обръща внимание на факта, че структурата на бенефициентите и/или проектите на съвместното предприятие се променя значително в рамките на програма „Хоризонт Европа“ – например увеличава се броят на МСП, има нови участници и по-големи консорциуми и се въвежда изискването за използване само на открити процедури за представяне на предложения за дейности по „Хоризонт Европа“; поради това подчертава, че в резултат на това рисковите фактори, установени в предишни програми, може вече да не са актуални и да се появят нови рискови фактори;

([11]) Поради липсата на съответни разходи, нискорисковия характер на извършените операции и липсата на резултати от последващите одити на безвъзмездната финансова помощ, през 2021 г. не е докладван установен процент грешки за програмите „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“.

([12]) Система на Комисията за електронно отпускане на безвъзмездни средства.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

37. отбелязва, че „констатациите“ в специфичните годишни доклади на съвместните предприятия всъщност са „препоръки без конкретен срок“ на Сметната палата („Палатата“); отбелязва, че Палатата ежегодно проследява изпълнението във връзка с тези констатации, като оценява техния статут като „неприключени“ или „приключени“;

38. отбелязва, че от деветте констатации, направени от Палата през 2020 г. и 2021 г., са приключени само две (от 2021 г.);

39. отбелязва, че останалите констатации се отнасят до, наред с другото i) валидиране и сертифициране на непарични вноски, ii) набиране на персонал, iii) ниски вноски от членове от частния сектор, iv) ниска степен на изпълнение;

40. отбелязва, че в своя отговор съвместното предприятие потвърждава забележките на Палатата и ще разгледа тези въпроси в годишния си отчет за 2023 г.